

NOV MEJNIK NA NAŠI POTI

Letošnji 25. november je nedvomno datum, ki nam bo dolgo ostal v spominu. Tega dne so namreč po večmesečni javni razpravi v Beogradu na seji obeh zborov skupščine SFRJ, ki se je je udeležil tudi predsednik SFRJ in ZKJ Josip Broz-Tito, sprejeli osnutek zakona o združenem delu. Sprejem zakona, ki smo ga delovni ljudje in občani Jugoslavije že v javni razpravi podprli, pomeni nov mejnik na poti našega samoupravnega razvoja.

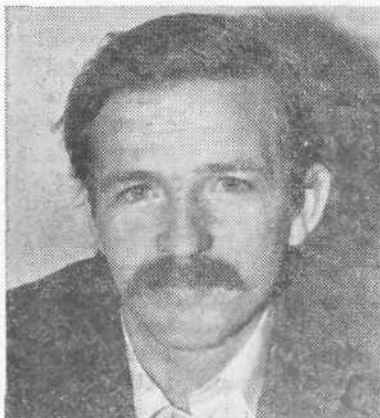
Z zakonom o združenem delu poudarjamo, da pri uresničevanju svojega vladajočega položaja v družbi delavci svobodno, neposredno in enakopravno upravljajo celotno združeno delo, da imajo neodtujljivo pravico odločanja o pogojih in rezultatih svojega dela. Zakon bi lahko imenovali tudi kodeks delavskega samoupravljanja na sedanji stopnji družbenega razvoja. Sam zakon torej ni nekaj dokončnega, temveč daje možnost in osnovo za začetek zorenja naše samoupravne prakse. Glede na uveljavljanje v praksi pa je nemogoče pričakovati, da bi že iz zakona dobivali precizne odgovore na vsako možno situacijo v zamotanih in pogostokrat tudi protislovnih družbenih gibanjih. Dejansko je na vrsti akcija.

Prav v teh pomembnih dneh je minilo 30 let od ustanovitve tovarne Donit, ki se je od skromnih začetkov razvila v močno organizacijo združenega dela predelovalne industrije. Več kot dva tisoč delavcev, združenih v osmih temeljnih organizacijah, bo letos ustvarilo okoli 700 milijonov dinarjev. Kar četrtno izdelkov bodo prodali na tuja tržišča.

Kolektiv je proslavil 30-letnico ustanovitve v dvorani Svobode s svečano sejo delavskega sveta, na kateri so 33 delavcem podelili plakete samoupravljanja, več delavcev pa je prejelo nagrade za dolgoletno sodelovanje.

Praznovanje smo izkoristili za obisk tovarne ter delavce povprašali, kaj menijo o novosprejetem zakonu o združenem delu. Takole so nam povedali:

BREZ ODLAŠANJA

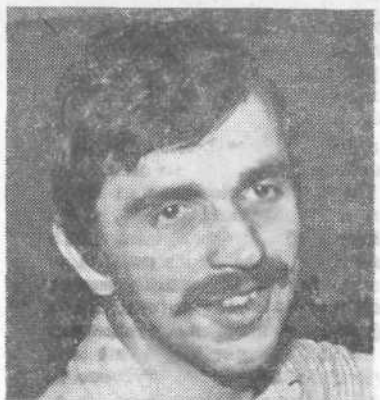
BRANE PRAZNIK, 28, tehnični sekretar družbenopolitičnih organizacij: »Zakon je velika pridobitev za vse delavce, zato pa bomo morali vsi, predvsem pa aktivisti v družbenopolitičnih organih, poskrbeti za čimprejšnjo uresničitev njegovih določb. Čeprav so roki videti dovolj dolgi, moramo začeti takoj, saj nam dosedanja praksa kaže, da hitro mine leto dni za uresničitev določene spremembe. Že večkrat smo se dogovorili za kakšen rok, potem pa smo morali usklajevati zadeve dalj časa.«

ŠE VELIKO DELA

JOŽICA NOVAK, 23, vlagalka filtrov: »Čeprav je zakon sprejet, sem prepričana, da je še veliko delavcev, ki niso seznanjeni z njegovimi določbami, nekateri celo nočejo sodelovati. Po mojem mnenju bo treba še veliko razlag, predvsem v manjših skupinah, da se bomo lažje dogovorili, seveda pa ne moremo in ne smemo pričakovati vsega od drugih, sami bomo morali v akcijo!«

BOLJ SAMOUPRAVNO ODLOČANJE

MARKO JAMNIK, 26, navijalec plošč: »Nov zakon nam prinaša več pravic, pa tudi več obveznosti. Prepričan sem, da bo potrebno iz naše TOZD narediti več manjših TOZD, v katerih bomo lahko bolj samoupravno organizirani, z večjo možnostjo konkretnega samoupravnega odločanja.«

NIČ VEČ SAMOVOLJE

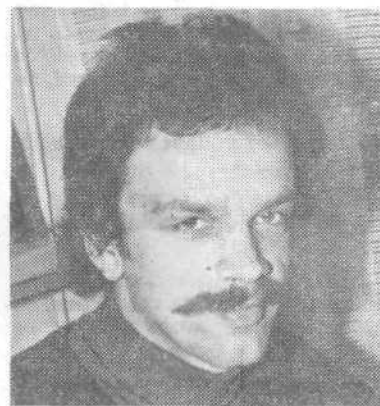

ROMAN NAHTIGAL, 23, referent za informiranje: »Z zakonom smo sistemsko uredili združeno delo, zato je največja pridobitev v tem, da so dokončno urejena področja, ki so dosedaj dajala možnost samovoljnega obnašanja poslovodskih skupin. Največja vrednost zakona je v tem, da daje odločilno vlo-

go delavcu v združenem delu in zahteva, da je le-ta dejansko gospodar svojega in združenega dela. Treba bo zagotoviti urejene dohodkovne odnose ter se samoupravno tako organizirati, da bomo dosegli kar največje delovne učinke.

Za Donit to pomeni veliko dela, saj bomo morali na področju samoupravljanja in organizacije dela nasploh narediti še veliko. Moramo se zavedati, da obstajajo nekateri posamezniki, ki jim takšen položaj ne ustreza in želijo konzervirati stare odnose, za katerimi se skriva nesposobnost, premalo znanja in volje za boljše delo. Takšen položaj je verjetno še v mnogih OZD, zato bomo morali v kratkih rokih iti v široko družbenopolitično akcijo. S samim sprejetjem skorajda še nismo storili nič, saj so bile razprave zgolj spoznavanje z zakonom, brez konkretnih rešitev, kot da je dovolj zakon spoznati, ne pa izvajati!«

PRENOS V PRAKSO

MARKO ČARMAN, 26, tajnik samoupravnih organov: »Zame pomeni sprejem zakona veliko dela, saj bo treba v prakso prenesti določbe, ki smo jih uzakonili. V Donitu bo to težko, saj nimamo dokončno izdelanih postopkov samoupravnega odločanja, tehnologije odločanja, imamo opravka z ljudmi, ki se težko prilagajajo spremembam. K izpeljavi določb zakona smo resno pristopili, saj so bile že razprave ponekod temeljite, opaziti je bilo dovolj vsebinskega pristopa, izdelanih več variant prilagoditve določbam novega zakona.«

DOHODKOVNI ODNOSI

TONE VALANT, 45, vodja priprave dela: »Prepričan sem, da ni človeka med nami, ki v novem zakonu ne bi videl možnost organiziranja in direktnega odločanja v naši OZD. V naši TOZD nam zakon daje sprejemljive pogoje organiziranosti novih TOZD, s katerimi bo dana možnost neposrednega odločanja širšemu krogu sodelavcev. Pot za ureditev dohodkovnih odnosov je že krepko prehojena, že v januarju bomo formirali nove TOZD, ki bodo udeležene pri obračunu dohodka po prodaji na trgu.«

Tekst in foto: Franci Rozman